

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-
педагогічної роботи

Антон ІВАНОВИЧ ТЕЛЕЙМОНОВ

2021 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Економіка фірми

Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**
спеціальність **153 Мікро- та наносистемна техніка**
освітня програма **«Фізична та біомедична електроніка»**
вид дисципліни: **за вибором**
факультет **РБЕКС**

2020/2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету РБЕКС

“14” січня 2021 року, протокол № 1

Голова Вченої ради ФРБЕКС

Сергій Шумак

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Легостаєва О.О., к.е.н., доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

Протокол від “27” серпня 2020 року №1

В.о. завідувача кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

(підпис) Ірина ДЕРІД
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією факультету РБЕКС

Протокол від “20” січня 2021 року № 1

Голова методичної комісії факультету

Л.Ф. Чорногор

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “ Економіка фірми” складена відповідно до освітньо-професійної програми

«Фізична та біомедична електроніка»

підготовки магістра

зі спеціальності 153 Мікро- та наносистемна техніка

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета дисципліни – формування базових знань основ механізму функціонування фірм в сучасних вітчизняних умовах та набуття студентами практичних навичок щодо їх застосування у майбутньому.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- формування наступних загальних компетентностей:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. (ЗК-1)
- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. (ЗК-2)
- Здатність проводити дослідження на відповідному рівні. (ЗК-4)
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. (ЗК-5)
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність). (ЗК-6)
- Навички міжособистісної взаємодії. (ЗК-7)
- Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). (ЗК-8)

- формування наступних спеціальних (фахових) компетентностей:

- Здатність користуватися сучасними системами пошуку та аналізу науково-технічної інформації, проводити патентний пошук і дослідження та здійснювати захист інтелектуальної власності. (СК-6)
- Здатність розробляти і реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти у сфері мікро- та наносистемної техніки, а також дотичні до неї міждисциплінарні проекти. (СК-7)

1.3. Кількість кредитів - 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
1-й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	год.
Лабораторні заняття	
- год.	год.
Самостійна робота	
42 год.	год.
Індивідуальні завдання	
2 Контрольні роботи 10 годин із самостійної роботи	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

–Формулювати і розв’язувати складні інженерні, виробничі та/або наукові задачі під час проектування, виготовлення і дослідження мікро- та наносистемної техніки різноманітного призначення та створення конкурентоспроможних розробок, втілення результатів у бізнес-проектах. (Р-1)

–Визначати напрями, розробляти і реалізовувати проекти модернізації виробництва мікро- та наносистемної техніки з урахуванням технічних, економічних, правових, соціальних та екологічних аспектів. (Р-2)

–Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійних проблем і результатів діяльності у сфері мікро- та наноелектроніки, презентації результатів досліджень та інноваційних проєктів. (Р-5)

–Збирати необхідну інформацію, використовуючи науково-технічну літературу, бази даних та інші джерела, аналізувати і оцінювати її. (Р-8)

–Керувати складними робочими процесами у сфері виробництва та/або досліджень мікро- та наноелектронних систем, об’єктивно оцінювати результати діяльності колективу та окремих працівників, визначати заходи щодо покращення результатів діяльності (Р-13)

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва

Сутність підприємницької діяльності та еволюція поглядів щодо його розуміння. Класична та інноваційна моделі підприємництва. Принципи здійснення підприємницької діяльності. Основні функції підприємництва – творча, ресурсна, організаційна та їх характеристика. Види підприємництва: виробниче, комерційне, фінансове, посередницьке та їх характеристика. Передумови розвитку підприємництва: економічні, політичні, юридичні, соціальні, психологічні. Агентування як особлива форма посередницької підприємницької діяльності. Державна політика активізації підприємницької діяльності в Україні.

Поняття підприємства як організаційно виокремленої та економічносамостійної первинної ланки виробничої сфери. Ознаки підприємства як суб'єкта господарювання. Класифікація підприємств за певними ознаками. Юридичні акти, що які регламентують умови створення, функціонування та ліквідації підприємства.

Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми

Господарські товариства. Умови та особливості створення. Майнові права. Організація управління та ліквідація господарських товариств. Порівняльна характеристика різних типів господарського товариства (публічне та приватне акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, повне та командитне товариство). Характеристика об'єднань підприємств (асоціація, консорціум, концерн, корпорації, холдинг та асоційовані підприємства).

Характеристика основних видів діяльності підприємства згідно з нормативних актів (основна, операційна, інша, фінансова, інвестиційна). Характеристика видів діяльності підприємства (виробнича, науково-дослідна, торгівельна).

Тема 3. Зовнішнє середовище діяльності фірми

Підприємство як складова частина ринкової системи господарювання. Поняття і загальна характеристика ринкового середовища функціонування підприємств. Елементи зовнішнього та внутрішнього середовищ господарювання.

Нормативні акти, що регулюють питання оподаткування підприємства. Принципи оподаткування. Види податків та зборів, встановленні в Україні. Характеристика основних видів податків.

Тема 4. Структура та управління фірми

Сутність і функції процесу управління. Об'єктивна необхідність і поняття управління суб'єктами господарювання. Основні принципи управління підприємством: економічність, системність, пропорційність, матеріальна зацікавленість, єдиноначальність, самоуправління та їх характеристика. Планування, організація, мотивація і контроль як основні функції управління підприємством. Змістова характеристика економічних, організаційно-розпорядчих і соціально-психологічних методів управління.

Визначення типу виробництва. Сутнісна характеристика одиничного, серійного, масового та змішаного типів виробництва. Порівняльна характеристика типів виробництва. Визначення методів організації виробництва. Властиві ознаки, сфери застосування і модифікації не потокового виробництва. Загальна характеристика потокового виробництва (ознаки, умови застосування, класифікація поточкових ліній). Характеристика автоматизованого методу організації виробництва.

Тема 5. Ринок і продукція

Ринок і його характеристика. Показники оцінювання ефективності функціонування ринку.

Якість продукції як економічна категорія. Чинники, що впливають на якість продукції. Рівні якості. Показники якості продукції та їх характеристика. Методи оцінювання якості продукції.

Сутність стандартизації як основи системи технічного регулювання. Види стандартизації залежно від рівня: регіональна, національна, адміністративно-територіальна та їх характеристика. Елементи процесу стандартизації. Видова характеристика нормативно-технічної документації. Стандарти ISO. Система загального керування якістю (TQM). Сертифікація як елемент системи управління якістю. Види сертифікації: обов'язкова, добровільна та їх характеристика. Форми проведення сертифікації: самосертифікація, сертифікація другою стороною, сертифікація третьою стороною та їх характеристика. Процедура акредитації підприємств, що мають право підтверджувати відповідність об'єкта сертифікації встановленим вимогам до їх якості.

Тема 6. Планування діяльності фірми

Характеристика планування як функції управління, як процесу управління та як системи. Характеристика етапів розвитку планування залежно від змін зовнішнього середовища. Принципи планування: необхідність, єдність, безперервність, гнучкість і точність та їх характеристика. Характеристика видів планування

Тема 7. Інвестиції

Поняття інвестицій. Склад майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в підприємницьку діяльність. Класифікація інвестицій за різними ознаками. Визначення капіталовкладень, їх характеристика та види. Джерела фінансування капіталовкладень. Визначення причин врахування чинника часу під час оцінювання ефективності інвестицій. Основні показники ефективності реальних інвестиційних проектів – чиста приведена вартість, індекс дохідності, період окупності, внутрішня норма дохідності. Критерії відбору інвестиційних проектів Сукупність чинників, що впливають на рівень ефективності реальних інвестицій (удосконалення проектно-кошторисної справи; поліпшення технологічно-відтворювальної структури капітальних вкладень; скорочення тривалості інвестиційного циклу; застосування гнучких економічних методів управління інвестиційними процесами).

Тема 8. Фінансово-економічні результати діяльності фірми

Прибуток та збиток як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Обліковий та податковий прибуток підприємства. Види облікового прибутку. Склад доходів та витрат. Методика визначення облікового прибутку підприємства в залежності від видів діяльності підприємства. Методика визначення оподаткованого прибутку. Інші види прибутку (маржинальний, реальний, нормальний та ін.). Функції прибутку. Чинники, що впливають на розмір прибутку підприємства. Напрями розподілу прибутку.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва	10	4	2			4						
Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми	10	4	2			4						
Тема 3. Зовнішнє середовище діяльності фірми	10	4	2			4						
Тема 4. Структура та управління підприємством	10	4	2			4						
Тема 5. Ринок і продукція	10	4	2			4						
Тема 6. Планування діяльності підприємства	10	4	2			4						
Тема 7. Інвестиції	10	4	2			4						
Тема 8. Фінансово-економічні результати діяльності фірми	10	4	2			4						
Контрольні роботи	10					10						
Усього годин	90	32	16			42						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва	2

Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми	2
Тема 3. Зовнішнє середовище діяльності фірми	2
Тема 4. Структура та управління підприємством	2
Тема 5. Ринок і продукція	2
Тема 6. Планування діяльності підприємства	2
Тема 7. Інвестиції	2
Тема 8. Фінансово-економічні результати діяльності фірми	2
Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Вивчити конспект, прочитати рекомендовану літературу, підготуватись за заданими питання до семінарського заняття за темою 1	4
2	Вивчити конспект, прочитати рекомендовану літературу, підготуватись за заданими питання до семінарського заняття за темою 2	4
3	Вивчити конспект, прочитати рекомендовану літературу, підготуватись за заданими питання до семінарського заняття за темою 3	4
4	Вивчити конспект, прочитати рекомендовану літературу, підготуватись за заданими питання до семінарського заняття за темою 4	4
5	Вивчити конспект, прочитати рекомендовану літературу, підготуватись за заданими питання до семінарського заняття за темою 5	4
6	Вивчити конспект, прочитати рекомендовану літературу, підготуватись за заданими питання до семінарського заняття за темою 6	4
7	Вивчити конспект, прочитати рекомендовану літературу, підготуватись за заданими питання до семінарського заняття за темою 7	4
8	Вивчити конспект, прочитати рекомендовану літературу, підготуватись за заданими питання до семінарського заняття за темою 8	3
9	Контрольна робота	10
	Разом	42

6. Індивідуальні завдання

Контрольні роботи передбачають 10 годин із складу самостійної роботи для підготовки. Контрольна робота передбачає завдання, що потребують розгорнутої відповіді та тестові завдання.

7. Методи контролю

Основні методи контролю знань студентів:

усний контроль, що по своїй сутності передбачає діалог і перевірку репродуктивного відтворення студентом отриманої інформації;

дискусія, що передбачає активний диспут між усією групою та викладачем стосовно знаходження відповіді на поставлене питання;

обговорення наукових статей з тематики семінарського заняття;

перевірка письмових домашніх завдань на закріплення матеріалу;

письмовий контроль у вигляді написання 1 контрольної роботи,

Поточний контроль: загальна сума балів – 60.

Підсумковий контроль: залікова робота – загальна сума балів – 40.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин

Вміст залікового завдання й оцінювання відповідей на заліку:

Теоретичне питання – 10 балів

Практичне завдання – 20 балів

Тести – 10 балів (5 тестових завдань x 2 бали)

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборотою відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти **залік дистанційно на платформі Classroom** в дистанційному курсі «Економіка фірми».

Критерії оцінювання знань студентів

Критерії оцінки усного опитування на семінарських заняттях (за п'ятибальною шкалою) встановлюються за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу курсу;
- знання основної та додаткової літератури;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язання задач, проведення розрахунків, при виконанні завдань, внесених на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах в аудиторії, вміння захищати свою позицію та здійснювати узагальнення інформації, отриманої з відповідей інших осіб.

«5» балів студент отримує, якщо його відповідь повністю відповідає визначеним критеріям. Він повинен знати відповіді на всі питання навчальної програми, продемонструвати повні і глибокі знання лекційного матеріалу, а також додаткової літератури.

«4» бали свідчить, що студент має тверді знання з дисципліни в обсязі навчальної програми. Але у розкритті змісту питань були допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, або недостатнє висвітлення практичних аспектів питання.

«3» бали виставляється тоді, коли знання студентів відповідають мінімуму і не нижче вимог, які існують у вищій школі, в навчальних планах і програмах. Студент

продемонстрував, хоча і не в повному обсязі, але в цілому, правильні знання програми курсу, виявив розуміння основного змісту питань.

«2-0» балів ставиться при наявності серйозних недоліків, коли знання студента нижче мінімуму навчальної програми, коли вони мають хаотичний і безсистемний характер, коли у студента відсутнє розуміння не тільки другорядних, але і вузлових питань курсу.

Критерії оцінки знань при розв'язанні задач.

«5» балів ставиться коли студент дає повну вичерпну відповідь. Вона складається з правильних арифметичних дій, доцільного та логічного теоретичного обґрунтування виконаних розрахунків.

«4» бали ставиться тоді, коли теоретичне обґрунтування зроблене, хід розв'язання вірний, але є помилка при арифметичних розрахунках.

«3» бали студент отримує у тому випадку, коли арифметичне рішення задачі дається без повного теоретичного обґрунтування.

«2-0» ставиться, коли студент зовсім не розв'язує задачі, або розв'язує її неправильно. Опис та розв'язок є повністю ідентичним опису і розв'язку задачі іншим студентом.

Критерії оцінки відповідей на тестові питання.

Тестове завдання передбачає необхідність вибрати одну або кілька правильних відповідей на поставлені питання. Кожна правильна відповідь на тестові запитання оцінюється в 1 бал. На виконання одного завдання відводиться 1-2 хвилини.

Загальна оцінка за тестове завдання виставляється в залежності від набраної кількості балів:

«5» балів виставляється, якщо правильні відповіді складають 90-100%.

«4» бали виставляється, якщо правильні відповіді складають 70-89%.

«3» бали виставляється, якщо правильні відповіді складають 50 - 69%.

«2-0» виставляється, якщо правильні відповіді складають до 50%.

Критерії оцінки контрольні роботи

Контрольна робота містить практичну та теоретичну складові і включають: 1 проблемно-аналітичне завдання і 20 тестових запитань.

Максимальна кількість балів за контрольну роботу – 15 балів, з них за завдання – 5 балів, за тести – 10 балів.

Оцінка "5" (відмінно) – 15-14 балів.

Оцінка "4" (добре) – 13-12 балів.

Оцінка "3" (задовільно) – 11-10 балів.

Оцінка "2" (незадовільно) – 9-0 бал

8. Схема нарахування балів

Приклад для підсумкового семестрового контролю при проведенні залікової роботи

Поточний контроль, самостійна робота								залік	Сума
Теми					Контроль на Робота 1	Контроль на Робота 2	Разом		
T1	T2	T3	T4	T5 – T8	15	15	60		
3	3	3	4	4.. - 4					

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

1. Афанасьєв М. В. Економіка підприємства : підручник / М. В. Афанасьєв, О. Б. Плоха / Харківський національний економічний університет. – Х. : Вид. "ІНЖЕК", 2013. – 660 с.
2. Економіка підприємства : підручник / за заг. та наук. ред. Г.О. Швиданенко; Держ. вищ. навч. заклад "Київський нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". – 4-те вид, перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2009. – 816 с.
3. Афанасьєв М. В. Управління проектами : навч.-метод. посіб. / М. В. Афанасьєв, І. В. Гонтарева. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2007. – 272 с.51
4. Афанасьєв М. В. Основи менеджменту : навч.-метод. посіб. Для самостійного вивчення дисципліни / М. В. Афанасьєв, Л. Г. Шемяєва, В. С. Верлока ; за ред. проф. М. В. Афанасьєва. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2003. – 484 с.
5. Гетьман О. О. Економіка підприємства : навч. посіб. / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. – 2-ге вид. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.
6. Економіка підприємства : [навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів] / [П. В. Круш, В. І. Подвігіна, Б. М. Сердюк та ін. ; за заг. ред. П. В. Круша, В. І. Подвігіної, Б. М. Сердюка. – [2-ге вид., стереотип.]. – К. : Ельга-Н, КНТ, 2009. – 780 с.
7. Економіка підприємства : підручник / [М. Г. Грещак, В. М. Колот, А. П. Наливайко та ін.; за заг. ред. С. Ф. Покропивного ; М-во освіти і науки України, Держ. вищ. навч. заклад "Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". – вид. 4-те, без змін. – К. : КНЕУ, 2008. – 528 с.
8. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / О. С. Іванілов. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 728 с.
9. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.
10. Податковий Кодекс України від 02.12.2010р. № 2755-VI / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17.11>. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку : [Електронний ресурс] . – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1046.172.0>

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Актуальні проблеми економіки
2. Економіка України.
3. Економіка, фінанси, право.
4. Економіст.
5. Нормативні акти з фінансів, податків, страхування та бух обліку.

6. Финансовые услуги.
7. Фінанси України.
8. Фінансова справа.
9. Економист.
10. www.dfp.gov.ua
11. www.minfin.gov.ua
12. www.rada.kiev.uawww.bank.gov.ua
13. www.aub.com.ua
14. <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформах **Classroom** та Zoom в певному відсотку можуть проводитися практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи, можливе написання контрольної роботи, передбаченої навчальним планом;

– аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться практичні та семінарські заняття у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти **залік дистанційно на платформі Classroom** в дистанційному курсі «Економіка фірми».